

PRILAGAJANJE NOVIM GOSPODARSKIM RAZMERAM

Prestrukturiranje gospodarstva je zahteven proces. Zato smo se pozanimali, kako je s tem v Izolirki, tovarni izolacijskega materiala, kjer že nekaj časa poslujejo s težavami. Po novem namreč Izolirka ni več v družbeni lasti, temveč v državni. Izolirka se je namreč prijavila na republiški razpis o gospodarskem prestrukturiranju in prenovi podjetij. Tako so vso lastnino podjetja prenesli v trajno last republiškega sklada za razvoj, oziroma države.

O tem smo se pogovarjali z direktorjem Izolirke Borisom Šalejem, ki je dejal, da so prostovoljno prenesli kapital na državo, kar je bilo nujno za ohranitev podjetja. Poudaril je, da so se na razpis prijavili, ker so v podjetju ugotovili, da so še sposobni preživeti, vendar pa zaradi starih dolgov nikakor niso mogli priti na zeleno vejo. S poddržavljenjem pa je država prevzela reševanje nabranih dolgov, ki so se z leti zaradi prevelike obrestne mere večali tako, da jih bo verjetno v dogovoru s Ljubljansko banko, ki je Izolirkin največji upnik, spremenila v dolgoročne naložbe. Izolirkin dolg se je v dveh letih skupaj podvojil, ne da bi se podjetje dodatno zadolžilo za tolar. Tako se bo Izolirka lažje prilagodila novim gospodarskim razmeram, saj zaradi dolgov preteklosti podjetje ni moglo bolj uspešno gospodariti.

Nov lastnik je imenoval skupščino podjetja, ta pa je imenovala tričlanski upravni kolektiv, v katerem sta dva

predstavnik sklada in predstavnik upnikov. Skupščina podjetja je pripravila statut o organiziranosti podjetja, upravni odbor pa je sprejel sklep pooblastil direktorju. Poudaril je, da na to poddržavljanje gleda kot na pomoč države podjetju in ne na vsiljeno skrbništvo. Skupaj pa bodo v treh tednih pripravili sanacijski program, v katerem bodo zajeti tudi dolgi.

O morebitnem sodelovanju s tujimi partnerji je Boris Šalej povedal, da se je vodstvo podjetja že nekajkrat pogovarjalo z enim največjih evropskih proizvajalcev izolacijskih materialov Heraklitom o sovlaganju v njihovo podjetje. Heraklit je za sovlaganje pokazal zanimanje, vendar pa je pri tem previden, saj Slovenija zaradi bližine vojne, kakor tudi zaradi izgube jugoslovanskih trgov sedaj ni preveč zanimiva dežela za vlaganje kapitala. Verjetno pa se bodo sedaj lažje dogovorili, ko bo država poskrbela za dolgeve, čeprav je tu še nedorečeno

vprašanje večinskega kapitala. Vprašanje je, če bi bila država pripravljena, da bi Haraklit postal večinski lastnik Izolirke ali pa če bi Haraklit še bil pripravljen vložiti svež kapital, če ne bo imel večinskega deleža.

O spremembah, ki čakajo podjetje je dejal, da bodo najprej skušali zmanjšati stroške poslovanja in tako znižati ceno svojih izdelkov na evropsko raven. Sama kakovost izdelkov za preboj na zahodnoevropske trge ni dovolj, treba je imeti tudi sprejemljivo ceno. Zato nove trge za svoje izdelke vidijo predvsem v vzhodni Evropi (Češko-Slovaška in Rusija), kasneje pa še verjetno na zahodnoevropskih trgih, če bodo njihovi izdelki sprejemljive kakovosti in cene. Stroške poslovanja nameravajo znižati z notranjimi organizacijskimi in kadrovskimi spremembami. Tako naj bi na prava mesta prišli pravi ljudje. Boris Šalej je dodal, da odpuščanje delavcev nima toliko opraviti s spremembo lastnika, temveč bolj s samim tehnološkim procesom, ki se prilagaja evropskim standardom, kar pa pomeni bolj intenzivno izrabo delovne sile, nižje stroške, bolj racionalno obnašanje in tudi višje plače.

ZDENKO MATOZ

PETROLOVO SKLADIŠČE BODO POSODOBILI

Ob javni razgrnitvi ureditvenega načrta, ki zadeva Petrolovo skladišče goriv v Zgornjem Kašlju, se je število zaskrbljenih vprašanj o mogočih katastrofah precej povečalo. Največ ljudi iz naselja ob skladišču bi najraje videlo, da bi se Petrol preselil kam drugam. Res je bila takšna študija narejena, vendar ni nobenih realnih možnosti – denimo že zdavnaj načrtovana energetska transportna cona v Dolškem – da bi do take rešitve tudi zares prišlo. Tudi sicer je bil prostor, kjer zdaj domuje Petrol, v generalnem urbanističnem načrtu mesta Ljubljane iz leta 1967 namenjen za mestne javne službe, servise in podobno. Najprej je bilo mišljeno, da bi zmogljivosti tega skladišča zaradi vedno večjih potreb povečali, toda sleherno povečevanje je občinski izvršni svet prepovedal že leta 1989. Zato naj bi zdaj šlo le za posodobitev tega srednje velikega skladišča tekočih goriv. Krajani, ki jim razumljivo ni vseeno, kaj se dogaja sto in še nekaj metrov od njihovih domov, so ob razgrnitvi načrta zastavili tudi nekaj konkretnih vprašanj o tem, kako je poskrbljeno za varnost ob morebitnih nesrečah. Petrol je nanje precej natančno odgovoril, če pa tudi prepričljivo, presodite sami.

• Če se gorivo vname

Petrol trdi, da je požar pri pretakanju goriva iz vagonov oziroma cistem

praktično nemogoč. Zaradi zaprtega sistema pretakanja hlapi namreč ne morejo na prosto. Poleg tega bo prečrpališče opremljeno s posebno detekcijsko opremo, ki bo sprožila alarm ob vsakem povečanju hlapov

Petrolovo skladišče v Zg. Kašlju (Foto: Dušan G.)

v zraku, hkrati pa se bo prečrpavanje samodejno prekinilo. Če pa bi do požara vseeno prišlo, v Petrolu pravijo, da bi ga osebje v nekaj minutah pogasilo.

Če bi se denimo vnel največji rezervoar – tega polnijo s kurilnim oljem – bi gorivo izgorevalo površinsko in možnost eksplozije je skoraj enaka ničli. Streha rezervoarja namreč »plava« na gorivu, na njem pa so tudi

samodejne gasilske naprave, ki morebiten požar na tesnilih te plavajoče strehe pogasijo v nekaj minutah. Podobne naprave so tudi na obodih rezervoarjev.

Ekološko zelo nevarna so tudi izlitja nafte. Da bi jih preprečili, bodo zgradili popolnoma tesne lovilne bazine okrog vsakega posameznega rezervoarja. Ob morebitni poškodbi rezervoarja se bodo zaradi povečanja koncentracije hlapov sprožile gasilske naprave in s težko peno prekrile te bazine ter tako preprečile nadaljnje izhlapenja goriva. Podobno bi

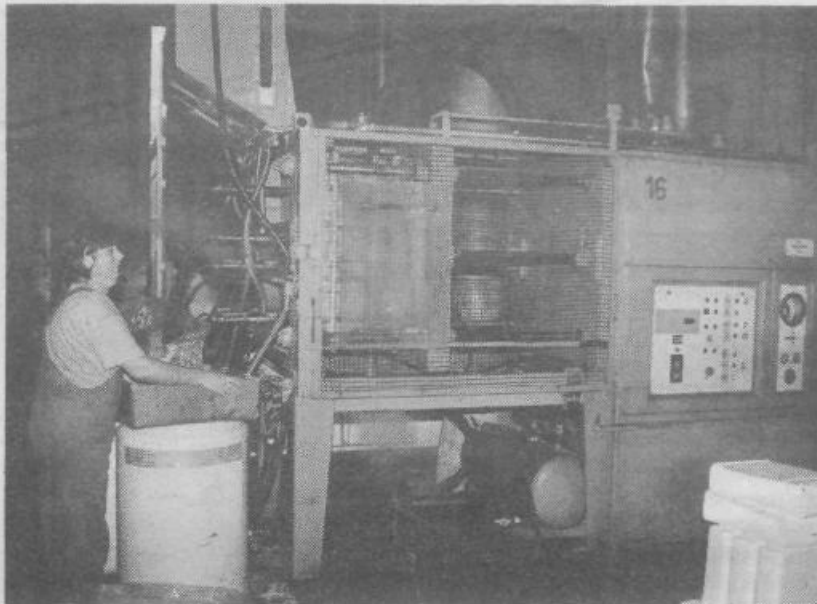
s temi napravami pogasili požar, če bi se gorivo v bazenih vnelo.

• Osiješka izkušnja

Ljudje še niso pozabili, da so taka skladišča tudi zelo »priljubljen« taktični cilj vojaškega napada. Tudi za to možnost ima Petrol pripravljene odgovore. Kot primer navajajo Osijek. Tam so zaradi poškodb, ki so nastale ob eksploziji granate, iz več kot sto lukenj iztekle velike količine goriva, toda ustavile so se v lovilnih bazenih in do požara na srečo ni prišlo. V drugem primeru, v rafineriji Sisak, je bil rezervoar zadet neposredno. Granata je na pokrovu napravila več kot meter široko luknjo in eksplodirala v notranjosti. Nastal je požar, ki so ga hitro pogasili. Gorivo je ublažilo učinek eksplozije bombe, podobno kot če bi padla v vodo.

V primeru večjega bombnega napada na skladišče, pravijo pri Petrolu, bi lovilni bazeni in dodatni obrambni nasipi v smeri naselja razlito gorivo zadržali. Če požara ne bi mogli pogasiti, bi razlito gorivo zgorelo v nekaj urah, največ v enem dnevu. Bilo bi zelo vroče in zadržljivo, toda nevarnosti za to, da bi začele goreti najbližje stanovanjske hiše, ni. Seveda bi v primeru popolnega porušenja skladišča morali preseliti ljudi, vendar le zaradi strupenega dima, ki bi se lahko razširil do naselja.

Posodobitev skladišča naj bi bila končana leta 1995.

STRATEGIJI SLOVENSKEGA KMETIJSTVA NA ROB

Slovenski kmetijci v teh dneh nemanjajo veliko pozornost razpravam o strategiji kmetijskega razvoja. Ta strateški kmetijski dokument je s pomočjo stopenitridesetih strokovnjakov iz različnih strok, pripravilo ministrstvo za kmetijstvo Slovenije.

V Cankarjevem domu v Ljubljani je razvojni program slovenskega kmetijstva prejšnji mesec uradno razgrnil kmetijski minister, mag. Jože Protner. Strategija z naslovom: »Okolju prijazno in učinkovito kmetijstvo«, je po njegovem mnenju osnova za oblikovanje agrarne politike. Nadaljni razvoj kmetijstva v Sloveniji, ki ga obravnava dokument, je podatkovno bogat in razmeroma obsežen. Po vsebini obsega pet osnovnih tem. Podrobneje razkriva pomembnost analize stanja v kmetijstvu, govori o položaju v živilski industriji, stanju in tendencah razvoja kmetijstva v Evropi in ob koncu podrobneje analizira razvojne možnosti in cilje našega kmetijstva.

V analizi razvojnih možnosti našega kmetijstva obstaja tudi več scenarijev.

Prvi predpostavlja rabo vse razpoložljive kmetijske zemlje. Z ukrepi prostorske, demografske in kmetijsko-cenovne politike naj bi zagotovil, da bi bila obdelana vsa zemlja, ob tem pa podobno kot doslej, država ne bi pomembneje vplivala na proizvodno strukturo in ne bi omejevala intenzivnosti pridelave.

Drugi scenarij predpostavlja liberalno-tržni koncept razvoja kmetijstva, pri čemer bi država intervenirala na ravni protidampinške zaščite.

Tretji scenarij predvideva zmerno intenzivno pridelavo, ki bi zagotavljala dokaj uravnoteženo prehransko bilanco ob poseljenosti in obdelovanju vse kmetijske zemlje. To bi bil tako imenovani ekososialni model, ki se po ceni hrane nikakor ne bi mogel primerjati s tržnim konceptom, vsekakor pa bi bil cenejši od prvega koncepta, pri katerem bi se morali ukvarjati z ogromnimi presežki hrane.

Kot že rečeno, o tem strateškem kmetijskem dokumentu potekajo številne kritične razprave. Vanje se vključujejo kmetje neposredno oziroma prek svojih združenj ter v okviru Zadrufne zveze Slovenije, predstavniki Slovenske kmečke zveze, Zeleni Slovenije, Slovensko krščansko gibanje, občine in številni drugi.

Predstavniki kmetov in ministrstva za kmetijstvo se zavzemajo za ekososialni model kmetovanja. Dr. Dušan Plut je že med razpravo v Cankarjevem domu povedal, da naše geografske razmere omogočajo le tovrstni način kmetovanja. Po njegovem mnenju bi morali najprej pripraviti globalno razvojno strategijo za vso Slovenijo, v katero bi se logično vključevala

tudi kmetijska strategija. Država bi morala biti po Plutovem mnenju zainteresirana pomagati kmetijstvu. Za to pa potrebuje ekološko in demografsko zasnovane subvencije, ki bi spodbujale in nagrajevale vse, ki ohranjajo kulturno krajino. Dr. Plut bi v strategiji poudaril tudi nedotakljivost prvovrstnih kmetijskih zemljišč. Tako bi bilo treba oceniti tudi dosedanje hidromelioracije, saj se pri njih pojavlja temeljni problem, kako doseči ravnovesje med intenzivno pridelavo in ohranitvijo čistega okolja.

V strategiji je treba upoštevati tudi slabo posestno strukturo, ki pesti naše kmetijstvo, saj ima povprečna slovenska kmetija manj kot 6 hektarjev skupne zemlje.

Dr. Janez Hribar iz Biotehniške fakultete pa opozarja na slabo izobraženost v našem kmetijstvu, saj ima, kot je zapisano v strategiji, le 3 odstotke kmetov kmetijsko izobrazbo, 6 do 8 odstotkov pa je šolanih gospodarjev, medtem ko se te številke v Avstriji in na Nizozemskem gibljejo med 60 in 80 odstotki.

Rešitev našega kmetijstva je v pravilni kombinaciji delovanja trga in usmerjenih interventnih, normativnih ter fiskalnih ukrepov drave, boljši izobrazbi in večji osveščenosti tako pridelovalcev kot porabnikov hrane. Le tak koncept delovanja kmetijske politike omogoča uresničitev razvojnih ciljev, ki so v strategiji opredeljeni kot:

- stabilna pridelava kakovostne in čim cenejše hrane ter zagotavljanje prehranske varnosti Slovenije,

- ohranitev poseljenosti in kulturne krajine, ohranitev kmetijske zemlje (in s tem proizvodnega potenciala za čas motene oskrbe), varstvo kmetijskih zemljišč, voda in gozdov pred onesnaženjem in nesmotrno rabo,

- trajno povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva in
- zagotavljanje paritetnega dohodka nadpovprečno produktivnim pridelovalcem.

Sprejem strategije terja nacionalni konsenz in pomeni zavestno odločitev, da vloga kmetijstva ne bo le v pridelavi hrane, pač pa tudi (ali predvsem) pri varovanju prijaznega okolja za vse Slovenije in razvoju drugih dejavnosti na podeželju. Zavedati se je treba, da hrana, pridelana v takih razmerah, ne bo poceni. Dražjo hrano pa moramo razumeti kot ceno za opravljene neproizvodne »storitve« v prostoru.

MILAN SKLEDAR

OBROKI ZA STAVBNO ZEMLJIŠČE

Vsi, ki ste se odločili, da boste v občini zidali hišo, vas bo naslednja novica verjetno razveselila, saj je občinski izvršni svet ugotovil, da so stroški za plačilo raznih prispevkov, ki jih morajo poravnati graditelji hiš še pred začetkom gradnje, zelo visoki. Zato izvršni svet soglaša, da lahko občani plačajo prispevek sorazmernega dela stroškov priprave in opremljanja stavbnega zemljišča tudi na obroke.

Po novem bodo občani plačali prispevek v enkratnem znesku do višine tolarke protivrednosti 1500 mark. V dveh obrokih na leto bodo lahko poravnali zneske v tolarški protivrednosti od 1500 mark do 3000 mark, s tem, da prvi obrok v tolarški protivrednosti ni manjši od 1000 mark. V treh obrokih na leto naj bi plačali zneske v tolarški protivrednosti od 3000 do 6000 mark, v štirih obrokih na leto pa zneske, ki v tolarški protivrednosti presežejo 6000 mark. Obroki so vezani na srednjo vrednost marke po tečaju banke Slovenije na dan plačila.

Z. M.